

การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานกิจกรรม 7 ส เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ การทำงานเป็นทีมให้กับหน่วยงานในกำกับระดับมหาวิทยาลัย

The Development Manual of 7S Operation for Teamwork Potential with Authorities in University

วสันต์ พรพุทธพงศ์¹, ผศ.ดร. ธีระวัฒน์ จันทร์ที²

บทคัดย่อ

การดำเนินงานกิจกรรม 7 ส เพื่อสร้างศักยภาพการทำงานเป็นทีมให้กับหน่วยงานในกำกับระดับมหาวิทยาลัยได้ใช้วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นหลัก และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research: PAR) เข้ามาใช้เสริมในขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยบางส่วน ในขั้นตอนของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการผลักดันให้เกิดการดำเนินงานกิจกรรม 7 ส ของพื้นที่การศึกษา (Unit of Analysis) โดยประชากร คือ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในกำกับระดับมหาวิทยาลัยโดยทำการสำรวจ 100% เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม

ผลการศึกษาก่อนดำเนินงาน พบว่าหน่วยงานประสบปัญหาการเสียเวลาในการทำงานเนื่องจากการขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย สำหรับผลการตรวจประเมินก่อนทำกิจกรรม 7 ส พบว่าอุปกรณ์อยู่ในสภาพไม่พร้อมใช้งาน และในกรณีที่ชำรุดไม่มีป้ายบอกสถานะ ไม่มีการบันทึกการใช้งาน เป็นต้นหลังจากที่ได้ดำเนินงานกิจกรรม 7 ส ส่งผลให้เจ้าหน้าที่มีความมุ่งมั่นในการทำกิจกรรมมากขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ มีการทำงานเป็นทีม มีการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม และเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้งานที่ได้รับมอบหมาย และในด้านความน่าอยู่ในที่ทำงาน ทำให้หน่วยงาน มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น ทั้งในเรื่องของพื้นที่และเนื้อที่ใช้งานที่มากขึ้น ที่ทำงานดูกว้างและโล่งขึ้นสะอาดตามากยิ่งขึ้น บุคลากรมีสุขภาพกายและจิตที่ดี มีระเบียบวินัยมากขึ้น และสามารถลดการเก็บเอกสารที่ซ้ำซ้อนลง รวมถึงเกิดความภาคภูมิใจ ซึ่งเป็นผลจากการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงของเจ้าหน้าที่ทุกคน และสำหรับในด้านกาให้บริการ พบว่า ผู้รับบริการให้ความเชื่อถือ และมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : กิจกรรม 7 ส, ศูนย์สิ่งแวดล้อม, ระเบียบวินัย

¹อาจารย์ประจำคณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The objectives of 7's activity were for producing teamwork potential of university sub organization by using main Quantitative Research, and supporting with Participatory action research (PAR). The participate procedure of 7's activity running of population Unit of Analysis was the staff of Unit of Analysis by all 100 % research, and the tool was questionnaire.

The pre-activity running results found that an organization had wasting time for a derangement, the pre-7's activity indicted that the tools were not readiness to use, and no sign for damage thing. After running the 7's activity found that the staff had more intend to do activity, creative, teamwork, activity coordination that effected to the organization and gained more their knowledge skills, and organization had more nice location, more efficiency work, also the area had more neatly regulation, clearly, more winder, including to their proud. Because of every staff had improved, for the services found that the users had more confident and trust.

Keywords : 7's activity, Environment Center, Regulation

บทนำ

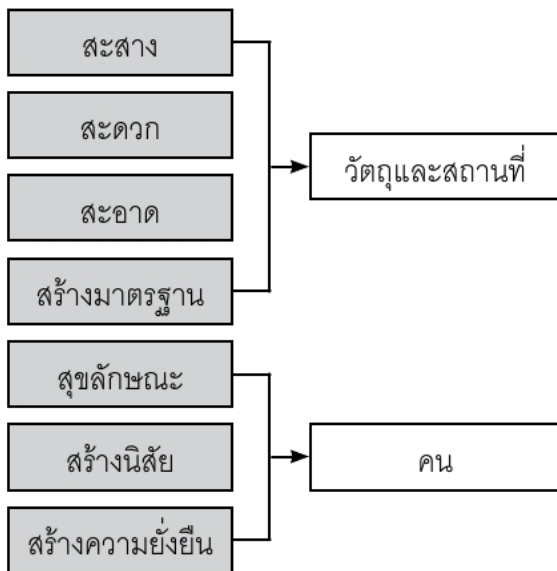
5 ส เป็นกิจกรรมปรับปรุงการทำงานของข้าราชการอย่างหนึ่ง ได้แก่ การดำเนินการตามหลักการ “สะอาด สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัย” ในสถานที่ทำงานของตนเอง ทำให้หน่วยงานมีข้าราชการที่มีระเบียบวินัย จากจิตสำนึกของตนเองทำให้สถานที่ทำงาน สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยมีความสวยงาม ปลอดภัย ลดความสูญเปล่าในการทำงาน คุณภาพของงานดีขึ้น โดยประเทศญี่ปุ่นได้นำ 5 ส แต่ละตัวไปใช้และพัฒนาอย่างจริงจังโดยจัดทำให้เป็นระบบ มีการกำหนดขั้นตอน ในการดำเนินกิจกรรมมีการติดตามผลงานเป็นระยะ ๆ อีกทั้งยังมีวิธีการควบคุมกิจกรรมให้เกิดความยั่งยืนได้ จึงได้รับความนิยมและเผยแพร่ไปทั่วประเทศญี่ปุ่น 5 ส เป็นปัจจัยพื้นฐานในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ นับเป็นเครื่องมือตัวแรกที่ถูกนำมาใช้ก่อนที่จะ

ใช้เครื่องมือระดับสูงขึ้นไป เช่น TPM TQM และ ISO เป็นต้น โดยกำหนดให้ 5 ส 1, 2, 3 เป็นการจัดการในเรื่องของวัสดุสิ่งของ เครื่องใช้ และสถานที่ ส่วน 4, 5 เป็นการจัดการเรื่องคน/บุคลากรโดยมีเป้าหมายให้สถานที่ทำงานสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยลดความสูญเปล่าในการทำงานคุณภาพงานดีเป็นที่ประทับใจของบุคคลทั่วไป 5 ส มีคุณค่าในการพัฒนาคนให้ปฏิบัติกิจกรรมจนเกิดเป็นนิสัยที่ดีมีวินัยอันเป็นรากฐานของระบบคุณภาพ เพราะเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ทุกคนร่วมกันคิดร่วมกันทำงานเป็นทีม ค่อยเป็นค่อยไปไม่ยุ่งยากไม่รู้สึกรำคาญการปฏิบัติงานอย่างมีระเบียบ วินัย เป็นภาระเพิ่มขึ้นอีกต่อไป (วีรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล, 2540:38 อ้างถึงใน น้ำฝน มงคลล้อม, 2554)

โดยกิจกรรม 5 ส เป็นกิจกรรมหนึ่งที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงานในระบบบริหารคุณภาพ

ทุกประเภท จะเห็นได้ว่า หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ที่มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับสูง ส่วนใหญ่ จะผ่านกระบวนการ พัฒนาคุณภาพการทำงาน ด้วยกิจกรรม 5ส ด้วยกันทั้งสิ้น หน่วยงานในกำกับ ระดับมหาวิทยาลัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของ กิจกรรม 5ส ซึ่งสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพ ทุกระบบ จะเห็นได้จากตัวชี้วัดของระบบคุณภาพ จะมีกิจกรรม 5ส เป็นเป้าหมายคุณภาพที่สำคัญ ซึ่งมีผลในการพัฒนาสภาพแวดล้อมการทำงาน สะท้อนให้เห็นประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีขึ้น อย่างชัดเจน แต่เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงได้พัฒนาเป็น 7ส โดยได้เพิ่มเรื่องของการ สร้างนิสัย และสร้าง ความยั่งยืนเพิ่มขึ้น โดยสามารถแสดงได้ดังภาพที่ 1

สำหรับการดำเนินกิจกรรม 7ส ครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะพัฒนาสภาพแวดล้อม

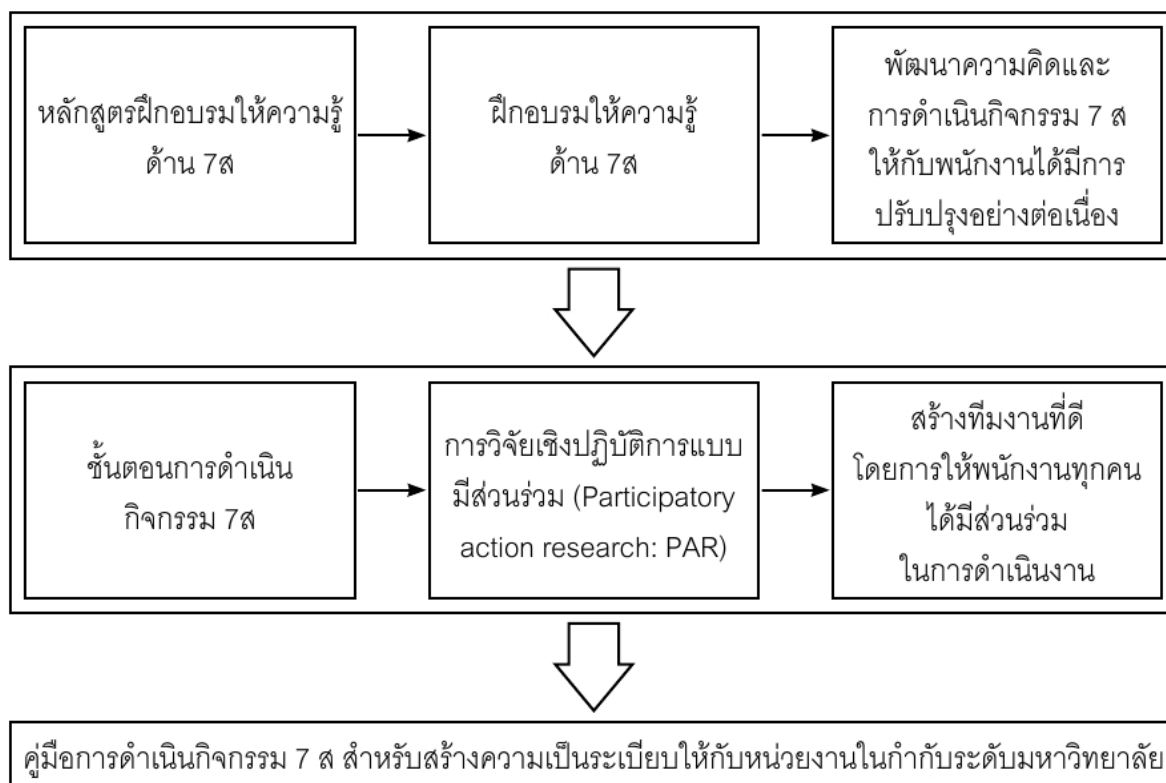
ภาพที่ 1 แสดงการดำเนินกิจกรรม 7ส

ในการทำงานของหน่วยงานในกำกับระดับ มหาวิทยาลัยให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ให้สามารถทำงานได้อย่างคล่องตัวและมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความคิดและการดำเนิน กิจกรรม 7ส ให้กับพนักงานได้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และดำเนินการสำรวจสภาพของพื้นที่ หน่วยงานในกำกับระดับมหาวิทยาลัย
2. เพื่อสร้างทีมงานที่ดี โดยการให้ พนักงานทุกคนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน กิจกรรม 7 ส และร่วมกันประเมินผลการดำเนิน กิจกรรม 7 ส
3. เพื่อพัฒนาคู่มือการดำเนินกิจกรรม 7ส สำหรับสร้างความเป็นระเบียบให้กับหน่วยงาน ในกำกับระดับมหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินกิจกรรม 7ส เพื่อสร้างความเป็นระเบียบให้กับหน่วยงานในกำกับระดับมหาวิทยาลัยผู้วิจัยได้นำการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research: PAR) เข้ามาใช้ในขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 7ส เพื่อสร้างความเป็นระเบียบให้กับสำนักงาน ด้วยการพัฒนาระบบกิจกรรม 5ส มาเป็น 7ส มีการดำเนินงานวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากร คือ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานใน

กำกับระดับมหาวิทยาลัยโดยทำการสำรวจ 100% ได้แบ่งออกเป็นฝ่ายงานต่าง ๆ ดังนี้

1. ฝ่ายงานประกันคุณภาพและมาตรฐาน
2. ฝ่ายวิชาการและห้องปฏิบัติการ
3. ฝ่ายสนับสนุนการเรียนการสอน
4. ฝ่ายบริหารงานส่วนกลาง
5. ฝ่ายการตลาดและประชาสัมพันธ์

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรม 7ส ตลอดจนวิธีการสร้างแบบสอบถาม เพื่อนำมาสรุปเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยมีลักษณะแบบปลาย

ปิด (Closed-ended Questionnaire) และแบบ
ปลายเปิด (Opened-ended Questionnaire)

2. คณะผู้วิจัยร่างแบบสอบถามแล้วนำ
แบบสอบถามตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง
ระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย
(Index of Item-Objective Congruence: IOC)
โดยการพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม
เป็นมาตรฐานประเมินค่า 3 ระดับ โดยนำคำตอบของ
ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาแปลผลคะแนน ว่ามี
ความเห็นว่ายสอดคล้องกำหนดคะแนนเป็น + 1, มี
ความเห็นว่ายไม่แน่ใจกำหนดคะแนนเป็น 0 และ
มีความเห็นว่ายไม่สอดคล้องกำหนดคะแนนเป็น -1

3. จากนั้นนำคะแนนที่ได้ไปแทนค่าในสูตร
เพื่อคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index
of consistency) ต่อไป ถ้าค่าถามข้อใดค่าดัชนี
ความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ถือว่า
อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ แต่ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้อง
ของคำถามข้อใดน้อยกว่า 0.50 จะต้องนำข้อ
คำถามนั้นไปปรับปรุงโดยพิจารณาจากข้อเสนอ
แนะและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพิ่มเติม

4. ปรับปรุงรูปแบบแบบสอบถามจนได้
เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนการ
ดำเนินกิจกรรม 7ส ได้แก่

1. แบบสำรวจสภาพปัญหาของสถานที่
ทำงานเบื้องต้น
2. แบบประเมินหน่วยงานในการดำเนิน
กิจกรรม 7ส
3. แบบประเมินเพื่อนร่วมงานในการ
ดำเนินกิจกรรม 7ส

4. แบบประเมินตนเองในการดำเนิน
กิจกรรม 7ส

5. แบบสรุปผลการตรวจประเมินก่อนทำ
กิจกรรม 7ส

6. แบบสรุปผลการตรวจประเมินหลังทำ
กิจกรรม 7ส

7. แบบประเมินตนเองเพื่อวัดความสำเร็จ
ในการดำเนินกิจกรรม 7ส

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล
ปฐมภูมิ ได้จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ของ
หน่วยงานในกำกับระดับมหาวิทยาลัย

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล
ทุติยภูมิ ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิด
และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบ
ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ

2. ดำเนินการลงรหัส (Coding) และนำ
ข้อมูลมาประมวลผล

3. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา
(Descriptive Statistic) การวิเคราะห์โดยใช้
การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ
(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)
ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) (ประสพชัย พสุนนท์,
2553) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) (ศิริชัย กาญจนวาสี,
ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และ ดิเรก ศรีสุโข, 2544)
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
(ชูศรี วงศ์รัตน์, 2544)

ตอนที่ 2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมี ส่วนร่วม (Participatory action research: PAR) พื้นที่ศึกษา

หน่วยงานในกำกับระดับมหาวิทยาลัย
แห่งหนึ่ง

ขั้นตอนการดำเนินการ

เป็นการศึกษาโดยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research: PAR) โดยดำเนินการเป็น 3 ระยะ (ไพโรจน์ ชลารักษ์, 2549 อ้างถึงใน ดวงพร ศุภพิชน์, 2555) ได้แก่ ระยะเตรียมการวิจัย (Pre-research phase) ในระยะเตรียมการวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยได้เตรียมตัวเอง และเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างคณะผู้วิจัย กับบุคลากร ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญและเป็นหัวใจหลักของวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research: PAR) (Smith, M.K., 2001) ระยะดำเนินการวิจัย (Research Phase) คณะผู้วิจัย ดำเนินกิจกรรมพัฒนาในวงจรการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามขั้นตอน PAOR เพื่อร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ และวางแผน (Plan: P) หลังจากนั้นปฏิบัติตามแผน (Action: A) สังเกตและประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม (Observation: O) และสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect: R) ตามลำดับดังนี้ (Kemmis & Mc Taggart, 1990) ระยะพัฒนา (Development phase) เป็นขั้นตอนการพัฒนาคู่มือในการดำเนินงานที่ได้จากระยะที่ 2 เพื่อเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานของหน่วยงานในกำกับระดับมหาวิทยาลัย ได้แก่ คู่มือการดำเนินงานกิจกรรม 7ส

ผลการวิจัย

1. พัฒนาความคิดและการดำเนินกิจกรรม 7ส ให้กับพนักงานได้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สำหรับการพัฒนาความคิดและการดำเนินกิจกรรม 7ส ให้กับพนักงานได้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ได้มีการจัดฝึกอบรม 7 ส เพื่อเป็นการให้ความรู้แก่พนักงาน

ภาพที่ 1 การจัดฝึกอบรม 7ส
เพื่อให้ความรู้แก่พนักงาน

2. การสำรวจสภาพของพื้นที่หน่วยงาน
ในกำกับระดับมหาวิทยาลัย

ผลของการดำเนินงานกิจกรรม 7ส ภายในหน่วยงานในกำกับระดับมหาวิทยาลัยก่อนดำเนินกิจกรรม คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจสภาพของพื้นที่ ภายใน โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.50 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เกือบทั้งหมด อยู่ในระดับน้อยที่สุด ยกเว้นขาดความเชื่อถือ และขาดความมั่นใจจากผู้ให้บริการ และขาดวินัย อยู่ในระดับน้อย สำหรับการเสียเวลาในการทำงานหาของนานกว่าจะเจอ และขาดการตรวจเช็คเบื้องต้น อยู่ในระดับมากและปานกลาง ตามลำดับ สำหรับการตรวจประเมินก่อนทำกิจกรรม 5 ส

ประเภทห้องสำนักงานในด้านสภาพห้องสำนักงาน เจ้าหน้าที่เกือบทั้งหมดไม่เห็นด้วย กว่าร้อยละ 55.6 เนื่องจาก เพดานไม่สะอาด พื้นห้องไม่สะอาด และไม่มีผังแสดงตำแหน่งโต๊ะทำงาน ในขณะที่หัวข้อ ฝาผนังห้องสะอาดและบริเวณพื้นที่บนโต๊ะและรอบโต๊ะสะอาด มีเจ้าหน้าที่เห็นด้วย ร้อยละ 88.9 และ 66.7 ตามลำดับ สำหรับด้านอุปกรณ์สำนักงาน และเครื่องใช้ไฟฟ้า เจ้าหน้าที่ทั้งหมดไม่เห็นด้วย กว่าร้อยละ 55.6 เนื่องจาก สภาพไม่พร้อมใช้งาน และในกรณีที่ชำรุดไม่มีป้ายบอกสถานะ ไม่มีแผนการบำรุงรักษาและดำเนินการตามแผน ไม่มีการบันทึกการใช้งาน และไม่มีป้ายบอกวิธีการใช้งาน รวมถึงด้านตู้เก็บเอกสาร/วัสดุอุปกรณ์ เจ้าหน้าที่ทั้งหมดไม่เห็นด้วย กว่าร้อยละ 77.8 เนื่องจาก ไม่มีป้ายชื่อผู้รับผิดชอบ ไม่มีการติดป้ายดัชนีแสดงเอกสารหรือวัสดุอุปกรณ์ที่เก็บในตู้ บ่งบอกชัดเจน และการจัดเก็บเอกสารไม่เป็นระบบ เรียงตามวันที่/เรียงตามการใช้งาน

หากพิจารณาถึงด้านห้อง/มุมกาแฟ และป้ายชื่อผู้รับผิดชอบ เจ้าหน้าที่เกือบทั้งหมดไม่เห็นด้วย กว่าร้อยละ 55.6 เนื่องจาก ไม่มีป้ายชื่อห้อง/มุมกาแฟ และป้ายชื่อผู้รับผิดชอบ ไม่สะอาด มีกลิ่น มีเศษอาหาร ไม่มีการจัดวางอุปกรณ์ไฟฟ้าในจุดที่ปลอดภัย และไม่มีความมาตรฐานการใช้ห้อง/มุมกาแฟ สำหรับด้านห้องน้ำ เจ้าหน้าที่เกือบทั้งหมดไม่เห็นด้วย กว่าร้อยละ 55.6 เนื่องจาก ไม่มีมาตรฐานการใช้ห้องน้ำ ไม่มีป้ายบอกทาง, ป้ายบ่งชี้ห้องน้ำหญิง/ชาย และป้ายชื่อผู้รับผิดชอบ และอุปกรณ์ไม่อยู่ในสภาพเรียบร้อยพร้อมใช้งาน ในขณะที่หัวข้อ สะอาดไม่มีกลิ่น ห้องน้ำแห้ง ไม่มีคราบสกปรก มีเจ้าหน้าที่ เห็นด้วย ร้อยละ 55.6 ตลอดจนห้องประชุม เจ้าหน้าที่เกือบทั้งหมดไม่เห็นด้วย

กว่าร้อยละ 55.6 เนื่องจาก ไม่มีป้ายชื่อห้องประชุม และป้ายชื่อผู้รับผิดชอบ ไม่มีระเบียบการใช้ห้องประชุม ไม่มีตารางการใช้ห้องประชุม และไม่มีความสะดวกและพร้อมที่จะใช้งานได้ตลอดเวลา

สำหรับการตรวจประเมินก่อนทำกิจกรรม 5ส ประเภทห้องปฏิบัติการ ในด้านพื้นที่ห้องโดยรวม เจ้าหน้าที่เกือบทั้งหมดเห็นด้วย กว่าร้อยละ 69.2 ขึ้นไป เนื่องจาก มีป้ายชื่อห้องและผู้รับผิดชอบชัดเจน พื้นห้องสะอาด ฝาผนังห้องสะอาด เพดานสะอาด ในขณะที่หัวข้อมีป้ายกิจกรรมชัดเจน มีเจ้าหน้าที่ไม่เห็นด้วยมากกว่า ร้อยละ 84.6 ในด้านอุปกรณ์เครื่องมือ เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย กว่าร้อยละ 76.9 เนื่องจาก มีสิ่งของที่ไม่น่าเป็นอยู่บนโต๊ะ/ใต้โต๊ะ สิ่งของที่จำเป็นวางบนโต๊ะอย่างไม่เป็นระเบียบ และไม่มี การแยกเก็บอุปกรณ์ที่ชำรุดและมีป้ายบอกสถานะ ในขณะที่หัวข้อ มีการติดป้ายชื่อเครื่องมือและป้ายแสดงวิธีการใช้งาน ติดป้ายชื่อผู้รับผิดชอบพร้อมใช้งาน หากไม่พร้อมมีป้ายแสดงสถานะ สะอาดไม่มีฝุ่นละออง เศษวัสดุ และโต๊ะปฏิบัติการอยู่ในสภาพสะอาดพร้อมใช้งาน มีเจ้าหน้าที่เห็นด้วยมากกว่า ร้อยละ 53.8 ในขณะที่ด้านการจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์และสารเคมีอันตรายเจ้าหน้าที่ทั้งหมดไม่เห็นด้วยในทุกหัวข้อ เนื่องจาก ไม่มีแผนผัง (Layout) การจัดวัสดุ อุปกรณ์ ไม่มีการจัดระบบการเบิกจ่าย (FIFO) ไม่มีความมาตรฐานการจัดเก็บและทำลายสารเคมีที่ชัดเจน ไม่มีการบ่งชี้ของที่ชำรุด/เสื่อมสภาพที่ชัดเจน และไม่มีป้ายวิธีการจัดเก็บและการทำลาย เป็นต้น และด้านระบบไฟฟ้าและอุปกรณ์ไฟฟ้า เจ้าหน้าที่ครึ่งหนึ่งเห็นด้วย กว่าร้อยละ 61.5 เนื่องจาก หลอดไฟสามารถใช้งานได้ครบทุกดวง มีแสงสว่างเพียงพอเหมาะสมกับ

การใช้งาน สายไฟสายโทรศัพท์มีการเดินงานอย่างเป็นระเบียบ สภาพเรียบร้อย, พร้อมใช้งาน และมีอุปกรณ์ไฟฟ้าเหมาะสมกับการใช้งาน ในขณะที่หัวข้อ สภาพสะอาดและเรียบร้อย มีสัญลักษณ์บอกตำแหน่งของสวิทช์ควบคุม มีสัญลักษณ์บอกตำแหน่งของสวิทช์ควบคุม แผงควบคุมมีป้ายวิธีการใช้งาน และแผงควบคุมมีป้ายผู้รับผิดชอบเจ้าหน้าที่เครื่องหนึ่ง ไม่เห็นด้วยกว่าร้อยละ 53.8

3. การสร้างทีมงานที่ดีโดยการให้พนักงานทุกคนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรม 7ส และร่วมกันประเมินผลการดำเนินกิจกรรม 7ส

และหากพิจารณาผลการประเมินหน่วยงานในการดำเนินกิจกรรม 5ส ของศูนย์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าระดับการประเมินหน่วยงานเกินครึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นความพร้อมด้านเงินทุนในการทำกิจกรรม 5ส อยู่ในระดับมาก สำหรับความพร้อมด้านบุคลากรในการทำกิจกรรม 5ส และความพร้อมด้านการเสียสละเวลาการทำงานประจำเพื่อมาใช้ในการทำกิจกรรม 5ส อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับการประเมินเพื่อนร่วมงานในการดำเนินกิจกรรม 7ส โดยรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าเกือบทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นการทำงานเป็นทีม การมีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความสามารถในการเรียนรู้งานที่ได้รับมอบหมาย อยู่ในระดับมาก ตลอดจนการประเมินตนเองในการดำเนินกิจกรรม 7ส โดยรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 และเมื่อพิจารณารายข้อ เกือบครึ่งอยู่ในระดับมาก ยกเว้นความมุ่งมั่นในการทำกิจกรรม ความคิดสร้างสรรค์

ความสามารถในการทำกิจกรรม ความมีระเบียบวินัยในการทำกิจกรรม ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับการทำงานเป็นทีม และการมีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับ มากที่สุด

โดยสามารถแสดงภาพการดำเนินกิจกรรมได้ดังนี้

ภาพที่ 3 การมีส่วนร่วมของพนักงาน
ในการทำกิจกรรม

4. คู่มือการดำเนินกิจกรรม 7 ส

คู่มือการดำเนินกิจกรรม 7 ส จัดทำขึ้นเพื่อสร้างความเป็นระเบียบให้กับหน่วยงานในกำกับระดับมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

1. แนวคิดและความสำคัญของกิจกรรม 7 ส

1.1 วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานกิจกรรม 7 ส

1.2 ประโยชน์ของการดำเนินงานกิจกรรม 7 ส

1.3 ความหมายของ 7 ส

1.4 ผังแนวความคิดของกิจกรรม 7 ส

1.5 หลักการทากิจกรรม 7 ส ตามแนวทางของเดมมิ่ง

2. คู่มือการปฏิบัติงานของกิจกรรม 7 ส

2.1 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ส สะสาง

2.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ส สะดวก

2.3 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ส สะอาด

2.4 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ส สุขลักษณะ

2.5 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ส สร้างนิสัย

2.6 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ส สร้างมาตรฐาน

2.7 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ส สร้างความยั่งยืน

3. สรุปผลการดำเนินงาน

3.1 กลุ่ม “ MUDA ”

3.1.1 วัตถุประสงค์ของกลุ่ม

3.1.2 เป้าหมายของกลุ่ม

3.1.3 นโยบาย

3.1.4 ผังโครงสร้างของกลุ่ม

3.1.5 ผู้รับผิดชอบประจำพื้นที่

3.1.6 เอกสารมาตรฐานประจำพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อม 2

3.1.7 มาตรฐานอุปกรณ์เครื่องเขียน

3.1.8 แผนการตรวจและประเมินกิจกรรม

7 ส

3.2 กลุ่ม “Big Solutions”

3.2.1 วัตถุประสงค์ของกลุ่ม

3.2.2 เป้าหมายของกลุ่ม

3.2.3 นโยบาย

3.2.4 ผังโครงสร้างของกลุ่ม

3.2.5 ผู้รับผิดชอบประจำพื้นที่

3.2.6 เอกสารมาตรฐานประจำพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อม 2

3.2.7 มาตรฐานอุปกรณ์เครื่องเขียน

3.2.8 แผนการตรวจและประเมินกิจกรรม

7 ส

อภิปรายผล

จากการดำเนินกิจกรรม 7 ส เพื่อสร้างความเป็นระเบียบให้กับสำนักงาน ผลการสำรวจสภาพปัญหา ภายในศูนย์สิ่งแวดล้อม พบว่า เสียเวลาในการทำงาน หาของนานกว่าจะเจอ เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง บรรยากาศในการทำงานไม่โปร่งโล่ง ไม่สะอาด ทึบไม่ชวนให้น่าทำงาน และขาดการตรวจเช็คเบื้องต้น จึงควรที่จะนำกิจกรรม 7 ส เข้ามาใช้ในศูนย์สิ่งแวดล้อม เช่น มีป้ายชื่อห้องและติดให้เห็นชัดเจน มีผังแสดงตำแหน่งโต๊ะทำงาน การจัดวางสิ่งของและโต๊ะทำงานในห้องลักษณะคล้าย ๆ กัน หรือเป็นมาตรฐานเดียวกัน บริเวณพื้นที่บนโต๊ะและรอบโต๊ะสะอาด จัดวางอุปกรณ์สำนักงานและเครื่องใช้ไฟฟ้าที่เหมาะสมและสะดวกในการใช้งาน และเอกสารที่จัดเก็บตรงกับชื่อแฟ้มและจัดเรียงตามระบบการจัดเก็บเอกสาร ฯลฯ

หลังจากที่ได้ดำเนินกิจกรรม 7 ส ส่งผลให้

เจ้าหน้าที่ที่มีความมุ่งมั่นในการทำกิจกรรมมากขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ มีการทำงานเป็นทีม มีการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม และเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้งานที่ได้รับมอบหมาย และในด้านความน่าอยู่ในที่ทำงาน ทำให้ศูนย์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น ทั้งในเรื่องของพื้นที่และเนื้อที่ใช้งานที่มากขึ้น ที่ทำงานดูกว้างและโล่งขึ้นสะอาดตามากยิ่งขึ้น บุคลากรมีสุขภาพกายและจิตที่ดี มีระเบียบวินัยมากขึ้น และสามารถลดการเก็บเอกสารที่ซ้ำซ้อนลง รวมถึงเกิดความภาคภูมิใจ ซึ่งเป็นผลจากการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงของเจ้าหน้าที่ทุกคน และสำหรับในด้านการให้บริการ พบว่า ผู้รับบริการให้ความเชื่อถือ และมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น สามารถเพิ่มคุณภาพงานบริการให้มีมาตรฐาน สอดคล้องกับการศึกษาของ David I. Levine & Michael W. Toffel. (2010) ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดการคุณภาพและคุณภาพการทำงาน: ตามมาตรฐาน ISO 9001 มาตรฐานสำหรับคุณภาพส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการพนักงานและผู้ประกอบโดยการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเพื่อการสำรวจตามมาตรฐานการจัดการคุณภาพ ISO 9001 เพื่อนำไปสู่การกำหนดแผนงานและผลการวิจัยได้สร้างการสำรวจผลการทำงานของพนักงานในด้านการจ้างงาน การเรียนรู้ และด้านสุขภาวะที่ก่อให้เกิดผลของการเปลี่ยนแปลงตามมาตรฐาน ISO 9001 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบริษัทที่ผ่านมาตรฐาน ISO 9001 จำนวน 1,000 บริษัท ที่แคลิฟอร์เนีย พบว่า บริษัทที่ดำเนินการจัดการคุณภาพตามมาตรฐาน ISO 9001 จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มผลผลิตและยอดขาย รวมถึงทำให้การดำเนินงานของบริษัทมีความยั่งยืน

บรรณานุกรม

- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2544). **การวิจัยเพื่อการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : ทิพย์ลิเคชั่น.
- ประสพชัย พสุนนท์. (2553). **สถิติธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ท็อป.
- ไพโรจน์ ชลารักษ์. (2549). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. **วารสารราชภัฏตะวันตก** ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม. หน้า 17-23.
- วีระพงษ์ ลือประสิทธิ์สกุล และ **ผดุงศักดิ์ ทวีชัยยุทธ์**. (2543). TQM LIVING HANDBOOK ภาคเจ็ด คู่มือปรับปรุงคุณภาพงาน.บริษัท ทีคิวเอ็มเบสท์ จำกัด.
- ศิริชัย กาญจนวาสิ ทวีวัฒน์ปิตยานนท์ และ ดิเรก ศรีสุขโข. (2544). **การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.
- David Vogel, Michael Toffel, Diahanna Post, and Nazli Z. Uludere Aragon. (2010). **Environmental Federalism**
- Kemmis, S. & Mc. Taggart, R. (1990). **The action research reader** (3rd edition). Geelong: Deakin University Press.
- Smith, M.K. (2001). 'Kurt Lewin, Groups, Experiential Learning and Action Research'; The Encyclopedia of Informal Education. (Online). Available: <http://www.infed.org/thinkers/et-lewin.htm>. Retrieved April 1, 2013.